

فرہنگ جامع

پنج خانہ حضرت فاطمہ علیہا السلام

جلد اول

تألیف:

پڑوہشکدہ باقر العلوی

محمود شریفی • محمود احمدیان • عبد اللہ صالحی
سید حسین سجادی تبار • مہدی اسماعیلی • محمد بابائی

ترجمہ: علی مؤیدی

سرشناسه : پژوهشکده علمی-کاربردی باقر العلوم علیه السلام
 عنوان و نام پدیدآور : فرهنگ جامع سخنان حضرت فاطمه علیه السلام
 مشخصات نشر : تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، پژوهشکده باقر العلوم علیه السلام، ۱۳۹۴.
 مشخصات ظاهری : ج ۲.
 شابک : (دوره): 978-600-5529-53-1 (ج. ۱): 978-600-5529-54-8
 (ج. ۲): 978-600-5529-55-5

وضعیت فهرست نویسی : فنیای مختصر.
 یادداشت : فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://Opasc.nlai.ir> قابل دسترسی است.
 شناسه افزوده : شریفی، محمود، ۱۳۴۱.
 شناسه افزوده : مؤیدی، علی، ۱۳۲۸ - مترجم.
 شمار شابک ملی : ۳۷۸۹۱۷۷

فرهنگ جامع سخنان حضرت فاطمه علیه السلام «جلد اول»

ناشر: انتشارات پژوهشکده باقر العلوم علیه السلام

صفحه آرای: سجّاد

مسئول تولید: سید عبدالحسین زین العبادی

توبت چاپ: اول - ۱۳۹۴

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

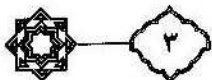
قیمت: ۳۶۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۲۹-۵۴-۸ ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۲۹-۵۴-۸ ISBN : 978-600-5529-54-8

مرکز پخش:

◀ قم، خیابان مصلی، پژوهشکده باقر العلوم علیه السلام ▶

◀ تلفن ۰۲۵-۳۷۷۴۰۳۶۹ فکس ۰۲۵-۳۷۷۴۲۲۸۴ صندوق پستی ۱۳۵-۳۷۱۸۵ ▶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست مطالب

مقدمه	۱۳
«عترت پیامبر»	۱۳
۱- «نیاز به حجّت»	۱۷
۲- «جایگاه زن در اسلام»	۱۹
۳- «حجّیت سخن و سیره‌ی حضرت زهرا (ع)	۲۱
۴- «و... افسوس!»	۲۵
۵- و اما این کتاب	۲۷
مقدمه چاپ دوم	۳۱

بخش اول

سخنان فاطمه زهرا (ع) بر اساس تاریخ

فصل اول : سخنان حضرت زهراء (ع) قبل از وفات پیامبر اکرم (ص)	۳۷
مبحث اول : قبل از ازواج	۳۹
۱- سخن گفتن فاطمه (ع) در شکم مادر	۳۹
۲- علت نامگذاری آن حضرت به «محدثه»	۴۳

- ۳- علت نام گذاری آن حضرت به «زهرا» ۴۵
- ۴- علت نامگذاری آن حضرت به «فاطمه» ۴۷
- ۵- مقام مادرش خدیجه (ع) ۴۷
- ۶- تاریخ ولادت علی و فاطمه (ع) ۴۹
- ۷- مهربانی فاطمه به پیامبر (ص) ۴۹
- ۸- فاطمه به پدر می گفت «پدر جان!» ۵۳
- مبحث دوم: پس از ازدواج ۵۵
- گفتار اول: پیش از تولد حسنین (ع) ۵۵
- ۱- خواستگاری و ازدواج حضرت زهرا (ع) ۵۵
- ۲- مهریه حضرت زهرا (ع) و شفاعت امت ۸۷
- ۳- روز ازدواج فاطمه (ع) و دختر تنبیه آن حضرت ۹۳
- ۴- جهاز و حجه ای عروسی فاطمه (ع) ۹۵
- ۵- زفاف حضرت فاطمه (ع) ۱۰۵
- ۶- اتفاق لباس عروسی و هدیه ای آسمانی ۱۱۱
- ۷- عطر بهشتی در روز عروسی ۱۱۳
- ۸- مباحات فاطمه (ع) بر زنان ۱۱۷
- ۹- فاطمه (ع) کفوی جز علی (ع) نداشت ۱۱۷
- ۱۰- زنان قریش و فضائل علی و همسرش (ع) ۱۲۳
- ۱۱- تقسیم امور خانه با علی (ع) ۱۳۱
- ۱۲- تقسیم کار خانه با کنیزان خود ۱۳۱
- ۱۳- سخن گفتن زمین با امام علی (ع) ۱۳۵
- ۱۴- دلجویی پیامبر (ص) از دختر خود و همسرش ۱۳۷
- ۱۵- آگاهی او از آینده ۱۳۹

- ۱۶- مهرورزی فاطمه بر مادرش علیه السلام ۱۴۱
- ۱۷- فخر فاطمه علیه السلام بر عایشه ۱۴۳
- ۱۸- سخن فاطمه علیه السلام درباره علی علیه السلام ۱۴۳
- ۱۹- سخن فاطمه علیه السلام در وقت بیرون آوردن تیر از پای علی علیه السلام ۱۴۷
- ۲۰- دلسوزی فاطمه برای علی علیه السلام ۱۴۷
- ۲۱- اهتمام فاطمه به خرسندی همسرش علی علیه السلام ۱۴۹
- ۲۲- فدا فروشی فاطمه به امام علی علیه السلام ۱۵۱
- ۲۳- خدای ابوتراب ۱۶۳
- ۲۴- فضیلت امام علی علیه السلام ۱۶۷
- ۲۵- مباحثات حجاب امام علی علیه السلام ۱۶۷
- ۲۶- بیهوشی امام علی علیه السلام از ترس خدا ۱۶۷
- ۲۷- علی علیه السلام نزدیکترین فرد به رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم ۱۷۱
- ۲۸- صدقه دادن علی علیه السلام و نزول عذای آسمانی ۱۷۳
- ۲۹- داستان دیدار علی علیه السلام با جبرئیل علیه السلام ۱۷۵
- ۳۰- خشم علی علیه السلام خشم خداست ۱۷۹
- ۳۱- عروج امام علی علیه السلام به آسمان ۱۷۹
- ۳۲- مقام علی علیه السلام نزد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ۱۸۱
- ۳۳- گرسنگی حضرت فاطمه زهرا علیه السلام ۱۸۳
- ۳۴- اهتمام آن حضرت به حجاب ۱۸۵
- ۳۵- مژده‌ی پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به دختر خود ۱۸۷
- ۳۶- دیدار رسول الله با فاطمه علیه السلام پس از بازگشت از مسافرت یا جنگ ۱۹۵
- ۳۷- در زوال بی خوابی شب ۱۹۵
- ۳۸- در فزونی رزق و اداء دین ۱۹۷
- ۳۹- هنگام تقسیم روزی‌ها ۱۹۷
- ۴۰- برای از بین بردن تب ۱۹۷

- ۴۱- اندرزهای پیامبر (ص) به فاطمه (ع) ۱۹۹
- ۴۲- گزینش آخرت بر دنیا ۲۰۱
- ۴۳- درخواست خدمتکار از پدر خود ۲۰۵
- ۴۴- تقاضای انگور در غیر فصل آن ۲۱۹
- ۴۵- هدیه‌ی کنیز به فاطمه (ع) ۲۲۷
- ۴۶- زنان و تقرب جستن به خدا ۲۲۹
- ۴۷- آنچه برای زن خوب است ۲۲۹
- گفتار دوم: پس از تولد حسنین (ع) ۲۳۵
- ۱- نکات امام حسن (ع) ۲۳۵
- ۲- غذا نخورن امام حسن (ع) با مادر ۲۳۵
- ۳- خبر دادن پیامبر (ص) از شهادت (امام) حسین (ع) ۲۳۷
- ۴- نگرانی حضرت زهراء (ع) از خاتمه شدن به حسین (ع) ۲۳۷
- ۵- اندوه فاطمه (ع) بر فرزندان حسین (ع) ۲۴۵
- ۶- بی‌تابی فاطمه (ع) از خبر شهادت حسین (ع) ۲۵۱
- ۷- پیراهن خوتین حسین نزد فاطمه (ع) ۲۵۱
- ۸- محبت فاطمه به حسین (ع) ۲۵۳
- ۹- بازگشت بچه سوسمار به برکت امام حسین (ع) ۲۵۵
- ۱۰- پنهان کردن یهودی امام حسین (ع) را ۲۵۷
- ۱۱- چگونگی ولادت حسن و حسین (ع) ۲۶۵
- ۱۲- ولادت حسین (ع) و استجابت دعای پیامبر (ص) ۲۷۵
- ۱۳- نامگذاری حسن و حسین (ع) ۲۸۷
- ۱۴- عقیقه برای حسن و حسین (ع)، و تراشیدن موی سر آنان ۲۹۱
- ۱۵- تعویذ حسن و حسین (ع) ۲۹۳
- ۱۶- تشبیه حسن و حسین (ع) ۲۹۳

- ۱۷- فضیلت حسن و حسین علیه السلام ۲۹۵
- ۱۸- حدیث لوح ۲۹۹
- ۱۹- محبت پیامبر صلی الله علیه و آله به حسنین علیه السلام ۳۱۳
- ۲۰- توجّه فراوان رسول خدا صلی الله علیه و آله به حسن و حسین علیه السلام ۳۱۵
- ۲۱- مباهات حضرت فاطمه با علی و حسنین علیه السلام ۳۱۷
- ۲۲- سیراب شدن از زبان پیامبر صلی الله علیه و آله ۳۱۹
- ۲۳- سنگی حسن و حسین علیه السلام ۳۱۹
- ۲۴- ته ریق حسن و حسین علیه السلام توسط پیامبر و جبرئیل ۳۲۱
- ۲۵- مسابقه حسن و حسین علیه السلام در خطاطی ۳۲۵
- ۲۶- حسن و حسین علیه السلام برور جوانان بهشت ۳۳۳
- ۲۷- پنهان شدن حسن و حسین علیه السلام در غار ۳۳۳
- ۲۸- پنهان شدن حسنین در سانه‌ی دیوار ۳۳۵
- ۲۹- اندوه فاطمه علیه السلام بر حسن و حسین در عالم خواب ۳۳۷
- ۳۰- سفارش فاطمه علیه السلام درباره‌ی دختر حمزه ۳۳۹
- ۳۱- کمک فرشتگان به حضرت فاطمه علیه السلام در آرزو خانه ۳۳۹
- ۳۲- خدمت‌گذاری در خانه ۳۴۵
- ۳۳- ولادت زینب علیه السلام و نامگذاری او ۳۴۵
- ۳۴- گریه‌ی فاطمه و پدر و شوهرش علیه السلام از ترس دوزخ ۳۴۷
- ۳۵- کیفر گنهکاران ۳۵۷
- ۳۶- احوال فاطمه علیه السلام در قیامت ۳۶۱
- ۳۷- باز بودن در خانه‌ی فاطمه علیه السلام به مسجد ۳۶۹
- ۳۸- بخشیدن فاطمه علیه السلام غذایش را به یتیم و مسکین و اسیر ۳۷۱
- ۳۹- ایثار فاطمه علیه السلام و نزول مائده‌ی آسمانی ۳۹۱
- ۴۰- فاطمه علیه السلام و بخشیدن گردن بند ۴۱۳
- ۴۱- فاطمه علیه السلام و گرامی داشت مهمان ۴۲۱

- ۴۲- مهربانی آن حضرت با پدر ۴۲۵
- ۴۳- غزوه‌ی احد ۴۲۷
- ۴۴- غزوه‌ی احزاب ۴۲۷
- ۴۵- غزوه‌ی ذات السلاسل ۴۳۱
- ۴۶- داستان پرده و دستبند و گردن‌بند ۴۳۵
- ۴۷- صدقه‌ی فاطمه (ع) به دستور پیامبر (ص) ۴۴۱
- ۴۸- آزاد نمودن برده با پول دستبند ۴۴۳
- ۴۹- میهمان کردن پیامبر (ص) ۴۴۵
- ۵۰- نازل شدن آسمانی برای فاطمه (ع) ۴۵۵
- ۵۱- نزول عودات الهی مانی برای پیامبر و اهل بیت (ع) ۴۶۱
- ۵۲- حرمت خواهر بهشتی بر ابلیس ۴۷۱
- ۵۳- هدیه‌ی به بهشتی ۴۷۳
- ۵۴- غذاهای بهشتی برای فاطمه (ع) ۴۷۳
- ۵۵- هدیه‌ی انار بهشتی ۴۷۵
- ۵۶- جامی که هدیه‌ی خدای سبحان به اهل بیت (ع) بود ۴۷۹
- ۵۷- فرود جبرئیل با سیب به سوی پیامبر (ص) ۴۸۳
- ۵۸- نازل شدن خرما (ی بهشتی) برای پیامبر و اهل بیت (ع) ۴۸۵
- ۵۹- حدیث فروش بستان ۴۸۹
- ۶۰- سخن فاطمه با علی (ع) و خریدن شتر ۵۰۱
- ۶۱- فروختن چادر فاطمه (ع) و خریدن شتر ۵۰۱
- ۶۲- پذیرایی فاطمه از پیامبر (ص) ۵۰۳
- ۶۳- هدیه‌ی لباس بهشتی ۵۰۹
- ۶۴- رهن عبا‌ی پشمی نزد یهودی ۵۱۳
- ۶۵- نگهبانی مار جنی از حسن و حسین (ع) ۵۱۵
- ۶۶- اختصاص فدک به فاطمه (ع) ۵۲۱

- ۶۷- پرداخت حق خمس به علی و فاطمه توسط پیامبر ﷺ ۵۲۷
- ۶۸- نبرد امام علی علیه السلام با کفار ۵۳۱
- ۶۹- اندوه فاطمه علیها السلام بر شهادت جعفر بن ابی طالب ۵۳۵
- ۷۰- خودداری حضرت زهراء علیها السلام از پناه‌خواهی ابوسفیان ۵۳۷
- ۷۱- روی گردانی فاطمه علیها السلام از کسانی که به فرزندان بی احترامی کنند ۵۴۳
- ۷۲- ترساندن دشمنان خدا و پیامبر ﷺ ۵۴۵
- ۷۳- رویی از صاحب عزا ۵۴۷
- ۷۴- واقعی شدن آنچه که در خواب دیده بود ۵۴۹
- ۷۵- حدیث شریف کساء ۵۴۹
- ۷۶- اهل بیت علیهم السلام و آیه تطهیر ۵۵۹
- ۷۷- گزینش خدای ربانین بر پیامبر ﷺ و خاندانش را ۵۶۱
- ۷۸- بشارت پیامبر اهل بیت علیهم السلام با بهشت ۵۶۳
- ۷۹- جایگاه اهل بیت علیهم السلام در قیامت ۵۶۳
- ۸۰- بشارت بهشت به علی علیه السلام و شیعیانش ۵۶۳
- ۸۱- صبر بر مقتدرات خداوند ۵۶۵
- ۸۲- اهتمام به رضای فاطمه علیها السلام ۵۶۷
- ۸۳- پیمان برادری رسول خدا با علی علیه السلام ۵۶۹
- ۸۴- فضائل خاندان پیامبر ﷺ از زبان منصور ۵۷۱
- گفتار سوم: مقارن وفات پدرش ﷺ ۵۸۷
- ۱- حدیث قصاص ۵۸۷
- ۲- فاطمه علیها السلام و تقاضای مرگ از خداوند ۵۹۷
- ۳- گریه و خنده‌ی فاطمه علیها السلام پیش از وفات پیامبر ﷺ ۵۹۹
- ۴- گریه و خنده‌ی فاطمه علیها السلام هنگام رحلت پیامبر ﷺ ۶۱۵
- ۵- فاطمه علیها السلام بر بالین پیامبر ﷺ ۶۲۹

- ۶- دیدار فاطمه علیها السلام با پیامبر صلی الله علیه و آله در قیامت ۶۳۳
- ۷- وصیت پیامبر صلی الله علیه و آله به علی و فاطمه و فرزندان ایشان علیهم السلام ۶۴۱
- ۸- وصیت پیامبر صلی الله علیه و آله به علی و فاطمه علیهم السلام ۶۴۷
- ۹- وراثت حسن و حسین علیهم السلام از جد بزرگوار خود ۶۵۳
- ۱۰- اجازه خواستن فرشته‌ی مرگ ۶۵۵
- ۱۱- شنیدن سخن جبرئیل هنگام رحلت پیامبر صلی الله علیه و آله ۶۶۵
- ۱۲- اندره و گریه‌ی فاطمه علیها السلام در وفات پدر ۶۶۵
- ۳- حلیت طلبی فاطمه برای رسول خدا صلی الله علیه و آله ۶۷۱

المقدمة

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل في كتابه العزيز:

إني تارك فيكم النّاب، كتاب الله وعترتي أهل بيتي...
ألا وهما الخليفةان من بعدي، لن يفترقا حتّى يردا عليّ الحوض^١

عترّة النبي ﷺ

قبل أن يختار النبي ﷺ جوار ربّه، لاسيّما في الأشهر بالانتهاء الأخيرة طالما كان
يردّد في كلّ مجمع ومجلس وعند كلّ من يجالس هذه الكلمات - أو ما شابهها -
مؤكدّاً على هاتين الأمانتين العظيمتين، ويحثّ الناس لاتباعهما.
وكان يربط بين الهداية والتمسك بهما، والضلال والتخلّف عنهما، ويبين أنّهما
لن يفترقا أبداً.

والعترّة وأهل البيت في هذا الحديث، بنته فاطمة وبعلاها وإبناها، فهم - بالإضافة إلى

١. الأماالي للصديق: ٥٠٠، ح ٦٨٦.

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

قال رسول الله ﷺ:

إنني تارك فيكم الثقلين، تاب الله وعترتي أهل بيتي،
ألا وهما الخلفتان من بعدي ولن أفتنا حتى يردا عليّ الحوض.^۱

«عترت پیامبر»

پیامبر گرامی اسلام پیش از آنکه جوار حق را برگزیند، روزه در ماهها و روزهای آخر عمر مبارکش، در هر جمع و مجلسی و به هر مناسبتی این کلمات را مشابه آن - را تکرار می فرمود، و بر دو امانت گرانبهای رسالت «قرآن و عترت» تأکید می ورزید، و مردم را به پیروی از آن دو ترغیب می فرمود، هدایت امت را در تمسک به آن دو، و گمراهی را در جدایی از آنان منحصر می نمود، و آن دو را از یکدیگر جدا ناشدنی می شمرد.

عترت و اهل بیت پیامبر در این حدیث شریف دخترش فاطمه و همسر و دو پسر فاطمه حسن و حسین (علیهم السلام) هستند. این جمع همراه با خود پیامبر همان جمعی هستند

نفس النبي ﷺ -، الذين اختص بهم عنوان الخمسة الأطائب وأصحاب الكساء باتفاق الفريقين، وفيهم نزلت آية التطهير: «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا»^١، ليميزهم الحق سبحانه تعالى بذلك دون غيرهم.

قد كان يأتي النبي ﷺ - وفقاً لأحاديث الفريقين من أربعين صاعاً إلى تسعة أشهر على اختلاف الروايات - فيقف عند عتبة دار علي عليه السلام فيقول: «السلام عليكم أهل البيت ورحمة الله وبركاته، الصلاة رحمكم الله، «أنا يريد الله ليذهب عنكم الرجس أهل البيت ويطهركم تطهيراً»^٢». وهم الذين حفوا النبي حينما انطلق لمباهلة نصارى نجران^٣، وهذا غيض من غيس، ونماذج بسيط مما أظهره الباري سبحانه، ونيته الخاتم للمسلمين في مقام الشريف بهم. وتقصى جميع هذه الحوادث يتطلب مراجعة كتب التاريخ والحديث والسيرة.

تعتبر الصديقة الطاهرة الزكية المرضية المحمدية فاطمة الزهراء عليها السلام، صلة بين العترة والنبي الأعظم ﷺ، فهي حلقة الوصل بين القاعدة والأساس للعترة وأهل البيت، وعلاقتها بأبيها النبي تتعدى بكثير من علاقة بنت بأب، كما أن حضورها في بيت علي عليه السلام أعظم جلالاً من حضور امرأة في بيت زوج، والحقيقة المعجبة أنها:

١. الأحزاب: ٣٣/٣٣.

٢. نفس المصدر: ١٥٥: ١ ح ١٦٨.

که به اتفاق فریقین در منزل ام سلمه، عنوان خمسه‌ی طیبه و اصحاب کساء و آل محمد (ع) را ویژه‌ی خود نمودند و خداوند متعال با نزول آیه‌ی: ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾^۱ آنان را از هر فرد و گروه دیگری ممتاز نمود، و پیامبر خدا (ص) طبق احادیث فریقین از چهل روز تا نه ماه هر بامداد به در خانه‌ی علی (ع) می‌آمد و می‌فرمود:

السلام علیکم اهل البیت ورحمة الله و برکاته، الصلاة رحمکم الله،
﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً﴾^۲.

درود بر شما اهل بیت و رحمت و برکات خدا بر شما باد. - برخیزید برای - نماز. خدای شما را رحمت کند. خدا اراده نموده است تا پلیدی را از شما اهل بیت دور کند و شما را - از هر آلودگی - بنحو شایسته‌ای پاک نماید.

و اینان همان جمعی هستند که سوار زن پیامبر خدا برای مباحله با نصارای نجران بیرون آمدند^۳، و اینها نمونه‌ای بسیار اندک از حوادث بسیاری است که خدای بزرگ و پیامبر خاتم او در خلال آن، «اهل بیت» را به مسلمانان معرفی نمودند، و برای احصای تمام این حوادث باید به کتب تاریخی و حدیثی و سیر مراجعه نمود.

ارتباط ظاهری عترت و اهل بیت با پیامبر خدا به واسطه‌ی حضرت صدیقه طاهره زکیه مرضیه محدثه فاطمه زهرا (ع) است. حضرت فاطمه حلقه‌ی اتصال و ابروی قاعده و اساس عترت و اهل بیت است. رابطه‌ی او با پیامبر و پدرش بسیار فراتر از رابطه‌ی یک دختر با پدر بود و حضور او در خانه‌ی علی (ع) بسیار پرشکوه‌تر از حضور یک زن در خانه‌ی شوهر بود، و این یک حقیقتی بسیار شگرف است که:

۱. سوره احزاب، آیه ۳۳.

۲. شواهد التنزیل، ج ۲، ص ۴۷-۴۴، احادیث ۶۶۵ تا ۶۶۸.

۳. شواهد التنزیل، ج ۱، ص ۱۵۵، حدیث ۱۶۸.

«لولا أن الله خلق أمير المؤمنين لفاطمة ما كان لها كفؤ على الأرض»^١.
فهي أحد ركني الإمامة والولاية كما صدع بذلك الصادق جعفر بن محمد، عن أبيه عليه السلام قال: قال جابر ابن عبد الله: سمعت رسول الله ﷺ يقول لعلي بن أبي طالب عليه السلام قبل موته بثلاث:
«سلام الله عليك يا أبا الريحانتين! أوصيك بريحانتني من الدنيا، فعن قليل ينهدّ ركنك والله خليفتي عليك».
ثمّ أبض رسول الله ﷺ قال علي عليه السلام:
«هذا ركني الذي قال لي رسول الله ﷺ».
فلما مات طه عليه السلام قال علي عليه السلام:
«هذا الركن الثاني الذي قال رسول الله ﷺ»^٢.
وهنا ينبغي الإشارة إلى عدّة نقاط باختصار:

١ - الحاجة إلى الحجّة

منذ أن هبط الإنسان إلى الأرض وكتب عليه أن يعيش عليها معتمداً خصائصه الجسميّة والروحيّة كانت إحدى متطلّباته الضروريّة بأنّ حاجته العلميّة تحصيل معيار لتقويم المعطيات الفكرية وإصلاح أخطائه وخطواته، وإن كانت معرفة هذا المعيار والتنبّئ من صحّته مشكّلة واجهته على طول الخطّ.
فإنّه وإن كانت هناك آثار وخيمة يعتلجها الإنسان لخطأه في مصاديق المعيار؛ ولكنّه لم يستغن أبداً في كلّ عصر ومصر عن الحجّة والمعيار، ولم يُقلّل من أهمّيتهما تطاول الزمن.

١. الأمالي للطوسي: ٤٣ ح ١٥.

٢. الأمالي للصدوق: ١٩٨ ح ٢١٠.

لَوْ لَا أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ لَفَاطِمَةُ مَا كَانَ لَهَا كَفُو عَلَى الْأَرْضِ.^۱

اگر خداوند امیرالمومنین را نیافریده بود، بر روی زمین کسی همتا و همسر فاطمه نبود.

او خود به تنهایی یکی از دو رکن امامت بود.

حضرت امام صادق (ع) از جابر بن عبد الله نقل کرده است که او گفت:

پیامبر خدا (ص) هر روز پیش از رحلتش به علی بن ابی طالب فرمود:

دروود بر تو ای پدر دو گل. من این دو گل دنیایی خودم را به تو سپردم، زیرا به

زودی هر دو پایه‌ی تو فرو می‌ریزد، اما خدا خلیفه و جانشین من است برای تو. - جابر

می‌گوید: - روزی که پیامبر از دنیا رفت علی (ع) فرمود:

این، یکی از پایه‌هایی بود که پیامبر فرو داده بود - به زودی فرو می‌ریزد.. پس آنگاه

که فاطمه (ع) از دنیا رفت، علی (ع) فرمود: این هم پایه‌ی دومی بود که پیامبر فرمود.

در اینجا تذکر چند نکته را به اختصار لازم می‌دانم:

۱- «نیاز به حجت»

از روزی که انسان روی کره‌ی زمین آفریده شد و مقرر شد تا با وجود پای جسمی و روانی‌ای که دارد بر روی این کره زندگی نماید. یکی از نیازهای اولیه بلکه نخستین نیاز علمی او داشتن معیاری برای ارزیابی یافته‌ها و اصلاح خطاهایش بوده است. گرچه شناختن و درست شناختن این معیار و ملاک همواره او را دچار مشکل نموده و هر چه بر سر او آمده است به خاطر اشتباه او در مصادیق این معیار بوده است اما هیچگاه و در هیچ عصری از حجت و معیار بی نیاز نبوده و از اهمیت این نیاز کاسته نشده است.

والذي يمنح الوحي الإلهي الحجة والاعتبار إنما هو العصمة عن الخطأ، وأنبياء الله وأوليائه هم المثل الأعلى والحجة والقُدوة، ففكرهم وقولهم وفعلهم مصون عن الخطأ والانحراف، وبما آمن عن الإفراط والتفريط، والزيادة والنقصان. وعلى هذا الأساس فهم المعيار الوحيد الذي تمكن البشر من الوصول إليه حتى الآن.

وفي ذلك الميدان تعبر آية التطهير دليلاً صريحاً على عصمة أهل البيت عليهم السلام عن الخطأ والرجس، ونزاهتهم من دنس الشرك والكفر وانحراف الفكر والسلوك. إن المعصومين أربعة عشر وإن لم يكونوا بأسرهم حين نزول الآية ولم يتفنيء الناس ظلالهم في قعر واحد إلا أن القرون الثلاثة التي شهدت حضورهم وإلى الآن، تثبت أحقيته ما تؤكد آية التفسير في كل يوم أكثر فأكثر، ولم يرصد العدو أو الصديق أصغر خطأ منهم.

٢ - مكانة المرأة في الإسلام

المرأة في الجاهلية طفلة تؤود حية، أو بنت زهب شأنها شأن المال والثروة، أو امرأة هي أقل قيمة من البعير والفرس إذا لم تنجب ابناً، أو عالة كالمعلقة! فلم ينظر إلى المرأة آنذاك إلا كوسيلة فحسب، ولم يتعد فن المجتمع الأرقى - الشعر الجاهلي - عن جسد المرأة، فكان يلخصها في الجسم فقط، ولم ينظر إليها إلا من زاوية الجنس - وإن لم تصبح الجاهلية الحديثة أحسن حالاً من ماضيها! - وقد استطاع القرآن الكريم المعجزة الفريدة أن تعرج بالإنسان من الفكر

در این میان آنچه به وحی الهی حجت و سندیت می‌بخشد، عصمت از خطاست، و پیامبران الهی و اولیاء او یگانه الگو و حجت و مقتدایی هستند که اندیشه و گفتار و رفتار آنان از خطا و لغزش به دور و از افراط و تفریط و کژی و کاستی در امان است، و به همین دلیل یگانه معیار قابل اعتمادی هستند که بشر تاکنون به آن دسترسی داشته است.

آیه‌ی تطهیر دلیلی صریح بر عصمت اهل بیت (ع) از خطا و پلیدی و دور بودن از آلودگی شرک و کفر و کج اندیشی و کج رفتاری است و همه ردائیل از حریم مقدس آنان دور است، گرچه با هنگام نزول آیه بسیاری از چهارده حجت معصوم به دنیا نیامده و مردم زندگی با آنان را تجربه نکرده بودند اما هم در دوره‌ی ۳۰۰ ساله‌ی حضور آنان و هم تا به امروز، حقایق مدعی آیه، به تدریج روز به روز روشن‌تر و استوارتر گردیده، و هیچ کس از دوست و دشمن نتوانسته است موفق‌ترین خطا را از اهل بیت رصد کند.

۲- «جایگاه زن در اسلام»

زن در نظام جاهلی یا کودکی بود که زنده به گور می‌شد، و دختری که همانند مال و ثروت به یغما می‌رفت، و یا زنی که اگر پسر نمی‌زاید از شتر و اسب کم‌بها تر بود، و یا مطلقه‌ای کالمعلقه^۱. در آن عصر زن را فقط از منظر یک وسیله و ابزار می‌دیدند، و هنر برتر جامعه - شعر جاهلی - تنها در جسد زن خلاصه می‌شد، و بالتبع زن را نیز در جسد و تن خلاصه می‌نمود، و تنها از دریچه‌ی جنس به او می‌نگریست - که در جاهلیت مدرن نیز جز این نیست! - معجزه‌ی شگفت و شگرف قرآن کریم این بود که آن تفکر

۱. این واژه برگرفته از آیه‌ی شریفه‌ی ۱۲۹ سوره نساء است.

المنحط والحيواني إلى مستوى العلاقات الإلهية والسير في القيم الإنسانية السامية، فشرع أبواب الملكوت أمامه من خلال تقديم نماذج كآسية ومريم، وتربية قدوات خالدة كفاطمة وزينب - سلام الله عليهن - فالقرآن الكريم يؤكد أنّ المرأة النموذج، هي الإنسان النموذج والتي تمكّنها أن تكون قدوة الرجال والنساء. وكما أنّ الإنسان يستلهم من الرجال القدوة في حياته، ويقتدي بهم في القول والعمل، ويجعلهم الحجة له، فكذلك تتّبع المرأة القدوة والمعصومة بهذه المكانة أيضاً وفق تصريح القرآن. وإذا كان الله تعالى يقول لمريم: ﴿إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ...﴾^١، فهو يريد أن يقول لجميع النساء والرجال أنّكم بما تقتدون بسلوك الرجال وأقوالهم، فإنّ النساء المعصومات يمثلن القدوة والنموذج، وإنّ كلاهنّ حجة لكم أيضاً، وذلك لعدم وجود الفرق بين الرجل والمرأة في بلوغ مقام العصمة، البرائة من الزلل والخطأ.

٣- حجّة قول السيّدة فاطمة الزهراء (ع) محلها

يعتقد الشيعة بعدم وجود الفرق بين الإمام أمير المؤمنين والصدّيقة الطاهرة الزهراء (ع) في المرجعيّة العلميّة، وحجّة القول والفعل والتّقرير، والأدلة العقليّة والنقلية التي يعتمدها الإنسان المنصف لاتباع أمير المؤمنين (ع) والاعتقاد به، تدعوه للاقتداء بفاطمة الزهراء (ع)، وهذه العقيدة هي التي يوحى إليها القرآن الكريم وتستفاد من البرهان السليم، وتوافق سيرة أهل البيت (ع)، والتي سلكها ولا يزال يسلكها علماء وفقهاء مدرسة أهل البيت، ونحن نشير إلى نماذج من الأحاديث والكلمات التي تصرّح بذلك أو تتضمّنه، تاركين التوسّع في البحث إلى المحقّقين.

منحط و حیوانی را تا سطح روابط الهی و سیر در ارزشهای متعالی انسان عروج داد، و با ارائه نمونه‌هایی چون آسیه و مریم و تربیت الگوهای چون زهرا و زینب - سلام الله علیهن - راه ملکوت را در پیش پای آنان گشود.

قرآن کریم فرمود: زن نمونه، انسان نمونه است که هم می‌تواند مقتدای مردان باشد و هم مقتدای زنان. همانگونه که مرد نمونه، انسان نمونه است، هم مقتدای مردان است و هم مقتدای زنان. همانگونه که انسان در زندگی خود از مردان نمونه الگو می‌گیرد و در رفتار و گفتار خود به آنان اقتدا می‌کند و آنان را حجت خود می‌شمرد، زنان نمونه و معصوم نیز به تصریح قرآن از چنین جایگاهی برخوردارند. اینکه خداوند حضرت مریم را نمونه‌ای برگزیده برای مؤمنان معرفی می‌کند برای آن است که تا به همه‌ی زنان و مردان ببرد: شما همانگونه که به رفتار و گفتار مردان اقتدا می‌کنید، زنان معصوم نیز مقتدا و الگوی شما هستند و سخنان آنان برای شما حجت است، زیرا در رسیدن به مقام عصمت و پاکی از عجز و غلط فرقی میان مرد و زن نیست.

۳- «حجیت سخن و سیره‌ی حضرت زهرا علیها السلام»

شیعه معتقد است در مرجعیت علمی اهل بیت و نیز حجیت سنت معصومین و سندیت سخن و رفتار و تقریر آنان تفاوتی میان حضرت اسیرالهومنین و حضرت صدیقه‌ی طاهره علیها السلام وجود ندارد. همان ادله‌ی عقلی یا نقلی که یک انسان منصف را به اقتدا و پیروی از امیرالمومنین و استناد به سخن او دعوت می‌کند به اقتدا و پیروی از حضرت زهرا نیز فرا می‌خواند. و این باور هم مستند به قرآن کریم است و هم مستفاد از برهان سلیم و هم موافق با سیره‌ی اهل بیت علیهم السلام، و علما و فقهای پیرو مکتب اهل بیت نیز تاکنون بر همین سیره رفته‌اند. ما در این بخش به نمونه‌ای از احادیث و گفتار که تصریح یا شبه تصریح به این معنا نموده‌اند اشاره کرده استقصای در بحث را به محققان وا می‌گذاریم.

أ - روى الشيخ الصدوق بإسناده عن علي بن الحسين، عن أبيه، عن أمير المؤمنين عليه السلام - في حديث رواه عن رسول الله صلى الله عليه وآله - قال فيه: «أنا وعلي فاطمة والحسن والحسين وتسعة من ولد الحسين حجج الله على خلقه؛ أعداءنا أعداء الله، وأولياءنا أولياء الله»^١.

ب - روى الطبري الإمامي بإسناده عن أبي جعفر محمد بن علي عليه السلام - في حديث - «ولقد كانت عليها السلام طاعتها مفروضة على جميع من خلق الله من الجن والإنس، والأيروا، المائم، والأنبياء والملائكة...»^٢.

ج - وحكى السيد الشريف المرتضى، عن شيخه المفيد عليه السلام: إن ذهاب الرجز عن أهل البيت الذين عنوا بالخطاب عليهم السلام، عصمتهم، وإجماع الأمة أيضاً على قول النبي صلى الله عليه وآله: «من آذى فاطمة فقد آذاني، ومن آذاني فقد آذى الله عز وجل».

فلولا أن فاطمة عليها السلام كانت معصومة عن الخطأ، مبرأة من الزلل لجاز منها وقوع ما يجب أذاها به بالأدب والعقوبة، ولو وجب ذلك لوجب أذاها، ولو جاز وجوب أذاها لجاز آذى رسول الله صلى الله عليه وآله، والآذى لله عز وجل، فلهذا ثبت على أنها كانت معصومة، وإذا ثبت عصمة فاطمة عليها السلام وجب القطع بقولها...^٣.

كل هذا مع غض النظر عن مفاد الأحاديث ومفهومها، والتي يستنبط منها حجّة سيرة السيّدة فاطمة الزهراء عليها السلام وقولها.

١. الأماي للصدوق: ١٩٤ ح ٢٠٥.

٢. دلائل الإمامة: ١٠٦ ح ٣٤.

٣. الفصول المختارة: ٨٨.

الف - شیخ صدوق (رحمه الله) در حدیثی که از حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) نقل کرده، آورده است: آن حضرت فرمود: من و علی و فاطمه و حسن و حسین و نه نفر از فرزندان حسین حجت‌های خدا بر مخلوقات او هستیم، دشمنان ما دشمنان خدا و وابستگان ما وابستگان خداوند.

ب - طبری امامی در ضمن حدیثی از حضرت باقر (علیه السلام) نقل کرده است که آن حضرت فرمود: قطعاً فرمانبری از حضرت صدیقه‌ی طاهره (علیها السلام) بر همه‌ی مخلوقات خدا اعظم از جن و انس و پرنده و چرنده و پیامبران و فرشتگان واجب بود.

ج - مرحوم سید (رحمته الله) از استاد خود شیخ مفید (رحمته الله) - در مورد عصمت حضرت زهرا (علیها السلام) و وجوب قبول سخن او - نقل کرده است: اینکه در آیه‌ی تطهیر پلیدی از اهل بیت مورد خطاب آیه دور شده است به حکم به عصمت آنان می‌شود، و از سوی دیگر این سخن پیامبر که - مورد اتفاق است - و خاصه است - فرموده است: هر کس فاطمه را برنجاند مرا رنجانیده، و هر کس مرا برآورد خدا را رنجانیده است، دلیل دیگری بر عصمت آن حضرت و وجوب قبول سخن ایشان است - زیرا اگر فاطمه (علیها السلام) معصوم از خطا و دور از لغزش نباشد، باید رنجانیدن و آزار دادن او به خاطر خطایی که مرتکب می‌شود مجاز باشد، و اگر رنجش او مستلزم رنجش پیامبر (صلی الله علیه و آله) باشد، باید گفت رنجش پیامبر نیز جایز و رواست. پس رنجانیدن خداوند نیز باید روا باشد، و اگر این لوازم، باطل و اشتباه است پس باید به عصمت حضرت فاطمه معترف شد، و با اعتراف به عصمت وی، قبول سخن ایشان واجب می‌شود.

و این همه با چشم پوشی از مفاد و مفهوم احادیثی است که از مضامین آنها حجّیت سیره و سخن حضرت فاطمه (علیها السلام) را می‌توان استنباط نمود.

٤ - «و... وأسفاه!»

لقد كانت فاطمة الزهراء بنت النبي ﷺ وعاشت عشر سنوات في بيته ولم تفارقه حتى آخر لحظة من حياته المباركة، ولكن وللأسف لم ينقل عنها في كتب الحديث المدونة في مدرسة الخلافة إلا حديثان صحيحان^١ فهل يمكن التصديق بأنها لم تسمع من أبيها سوى ثمانية عشر حديثاً؟^٢ وهي التي تقول لخادمتها عند ما أضععت حديثاً: «اطلبي، فإنها تعدل عندي حسناً وحسيناً».

وهل يمكن اتهامها بكتمان العلم - لا سامح الله - وهي التي تقول في ردّها على امرأة اعتذرت منها بحثرة السؤال:

«هاتي وسلي ما به! لا، أ رأيت من اكرتري يوماً يصعد إلى سطح بحمل ثقل وكراؤه مائة ألف دينار أيفل عليه؟»
فقالت: لا، فقالت:

«أكرتريت أنا لكل مسألة بأكثر من ملاءم بين الثرى على العرش لؤلؤاً، فأحرى أن لا يثقل عليّ»^٣.

فلو كانت تلك السيّدة تنهل من معين أبيها كلّ يوم - شيئاً - وقد تعلّمت أكثر من ذلك قطعاً - فمن الطبيعي أن تروي عنه ثلاثة آلاف حديث - على الأقل، لا سيما وهي التي كانت ترى جبرئيل يهبط على أبيها ويتحدّث معه. وهي العمة الناس بالنبي حيث كانت آخر من يودّعه عندما يعزم على السفر، وأوّل من يلتقي به عند العودة. والمصادر الحديثيّة الشيعيّة أيضاً فهي لا يؤيسنا منذ أوّل وهلة، لما هناك إشراقات من قبيل ما يعبر عنه بـ «مصحف فاطمة»:

١. مسند فاطمة الزهراء للسيوطي، مقدّمة الكتاب.

٢. أسماء الصحابة الرواة: ١٣٠.

٣. التفسير المنسوب للإمام الحسن العسكري (ع): ٣٤٠ ح ٢١٦.

۴- «و... افسوس!»

حضرت فاطمه‌ی زهرا دختر پیامبر خدا بود، و ده سال در خانه‌ی پدر و پس از آن نیز همواره در کنار او بود، اما متأسفانه تنها دو حدیث صحیح^۱ از او در کتب حدیثی اهل سنت نقل شده است به راستی می‌توان باور نمود که آن حضرت فقط ۱۸ حدیث^۲ از پدرش شنیده باشد؟ او که وقتی حدیثی را گم نموده بود به خادمه‌اش فرمود:

آن حدیث را پیدا کن، زیرا آن در نزد من با حسن و حسین برابر است.

و یا مدعی ناکرده می‌توان او را متهم به کتمان علم نمود. او که وقتی زنی در اثر کثرت پرسش از او عذر خراهی نمود، آن حضرت در پاسخ او فرمود:

بیا و هرچه می‌خواهی بپرس، به نظر تو اگر کسی اجیر شود تا بار سنگینی را به پشت بام ببرد و مزدی در حد صد هزار دینار طلا بگیرد، آیا آن بار برای او زحمتی خواهد داشت؟ آن زن گفت: نه، حضرت زهرا فرمود: من برای پاسخ به هر پرسش تو مزدی از جنس مروارید و بیشتر از گبیس^۳ رمین تا عرش گرفته‌ام، بنابراین سزاوار است که این پاسخ گفتن‌ها بر من سنگین نباشد.

اگر آن بزرگوار هر روز یک حدیث از پدر بزرگوارش می‌آموخت - و قطعاً بیش از آن آموخته است - بایستی بالغ بر سه هزار حدیث از ایشان نقل می‌شد. او هر روز می‌دید جبرئیل نازل می‌شود و با پدرش سخن می‌گوید و هرگاه پیامبر خدا^۴ سفر می‌رفت، فاطمه آخرین نفری بود که با پدر وداع می‌نمود، و هرگاه از سفر بر می‌گشت فاطمه نخستین کسی بود که با او دیدار می‌نمود.

البته منابع حدیثی شیعه در آغاز مراجعه تا این حد ناامید کننده نیست، زیرا نویدهایی چون «مصحف فاطمه» که در تعبیری آمده است:

۱. مسند فاطمة الزهراء، سیوطی، مقدمه کتاب.

۲. اسماء الصحابة الرواة، ص ۱۳۰.

«مصحف فيه مثل قرآنكم هذا ثلاث مرّات، واللّه! ما فيه من قرآنكم حرف

واحد»^١.

أو:

«عندنا مصحف فاطمة عليها السلام، أما واللّه! ما فيه حرف من القرآن، ولكنه إملاء

رسول الله صلى الله عليه وآله، وخطّ علي عليه السلام»^٢.

إلا أن بعد مراجعة متأنية بغية الإنفتاح على هذه الحقائق القيّمة في مصحف فيه مثل القرآن ثلاث مرّات من حيث الحجم، تدعو إلى الشعور بأن الظروف السياسية والاجتماعية آنذاك، حالت دون وصول الرواة الباحثين الحيايين إلى ذلك الكنز الذي لا نظير له حيث لم يُنقل لنا إلّا النزر اليسير.

٥- وأما هذا الكتاب

إنّ ما كتب حول شخصيّة الصديقة الطاهرة عليها السلام يصل إلى مئات العناوين، فبعضها يتعرّض إلى حياة السيّدة وسيرتها فيما تنطرق عناوين أخرى إلى فضائلها ومكانتها المرموقة، وشخصيتها الفدّية، أو وقائع خاصّة من حياتها، وهناك من ألفت اهتمامت بجمع الأحاديث التي جرت على لسانها عليها السلام^٣.

١. الكافي ١: ٢٣٩.

٢. بصائر الدرجات: ١٦١ ح ٣٣.

٣. لقد استطاع قسم الحديث العثور على عنوانين من هذه الكتب حتّى الآن، ونحن إذ نشمّن جهود المؤلّفين المحترمين للكتابين: موسوعة كلام السيّدة فاطمة للشيخ محمّد الدشتي، قم، ومسند فاطمة الزهراء عليها السلام للحسين شيخ الإسلام، قم، نشر مكتب الأعلام الإسلامي، ١٣٧٧ ش، ندع تقويم الكتّابين وما يمتاز به هذا الكتاب بالنسبة إليهما للقرّاء الأعزّاء.

این مصحف سه برابر قرآن شماس، اما به خدا سوگند! یک حرف از قرآن در آن نیست.

و یا این تعبیر که:

نزد ما مصحف فاطمه است. به خدا سوگند! یک حرف از قرآن در آن نیست. هر چه در او هست توسط پیامبر املا شده و با خطّ علی نوشته شده است.

اما به هنگام مراجعه‌ی دقیق و برای دست یافتن به این حقائق گرانبها که سه برابر قرآن کریم حجم آنها بوده است، احساس می‌شود که شرایط سیاسی اجتماعی مانع دستیابی راویان جد جوج و غیر وابسته به این گنجینه بی نظیر بوده است، و امروز جز تعدادی بسیار اندک برای مثال نشده است.

۵- و اما این کتاب

کتابهایی که تاکنون پیرامون شخصیت حضرت سذیقه‌ی طاهره (ع) نوشته شده است به صدها عنوان می‌رسد.^۱ برخی در زمینه‌ی تاریخ زندگی و سیره‌ی آن بزرگوار و بعضی در مورد فضایل و جایگاه رفیع و شخصیت بی نظیر او در مورد حوادث ویژه‌ای از زندگی ایشان و شماری نیز به گردآوری احادیث ورده از زبان مبارک آن حضرت پرداخته‌اند.^۲

۱. آخرین اثری که به معرفی این کتابها پرداخته و به دست ما رسیده است: فاطمه در آئینه کتاب، تألیف جناب آقای اسماعیل انصاری زنجانی است که در آن ۷۳۵ عنوان کتاب به ۱۲ زبان معرفی شده است.
۲. گروه حدیث تاکنون تنها به دو عنوان کتاب با این ویژگی برخورد نموده است و ضمن قدردانی و تشکر از مؤلفان محترم این دو اثر: فرهنگ سخنان حضرت فاطمه، محمد دشتی، قم، و مسند فاطمة الزهراء (ع)، السید حسین شیخ الاسلامی، قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۷، ارزیابی آن دو اثر و جایگاه این اثر را نسبت به آنها به خوانندگان عزیز وامی‌گذارد.

وقد أحسّ قسم الحديث في معهد بحوث باقر العلوم عليه السلام إثر تتبّعه في المصادر الحديثيّة بوجود خلاء على مستوى موسوعة جامعة ترتبط بكلام المعصومين الأربعة عشر عليهم السلام، فعزم على استخراج وتنظيم مجموعة كاملة تشمل كلمات كلّ من المعصومين عليهم السلام من خلال مراجعة كاملة وشاملة في الكتب والمصادر الحديثيّة، وذلك في إطار مناسب، ورعاية نظام خاصّ يتسّى من خلاله المراجعة.

وقد صدر من هذه المجموعة: موسوعة كلمات: الإمام الحسين، الإمام الحسن، الإمام الصادق، الإمام الهادي، الإمام العسكري عليهم السلام في عدّة مجلّدات. وهذا الكتاب الذي بين يدي القارئ الكريم، «موسوعة كلمات سيدتنا فاطمة الزهراء عليها السلام» أعدّ في جزئين: يتضمّن الجزء الأول الأحاديث التي تنوّه إلى تاريخ صدورها عن السيّدة، وقد نظّم وفقاً لتأريخ حياتها في نمائنة فصول من قبل ولادتها وإلى حين شهادتها، فيما يشتمل الجزء الثاني الأحاديث التي لا يعلم تأريخ صدورها، وقد تمّ تبويبها على أساس الموضوعات المستنبطة من الأحاديث في أربعة فصول: العقائد، الأحكام، الأخلاق، والأدعية الأذكار.

وأخيراً نتقدّم بوافر الشكر لجميع الإخوة الذين بذلوا الجهود وتحملوا العناء في الجمع والفهرسة والمقابلة مع المصادر الأولى والإشارة إلى المراجع، سائلين المولى القدير التوفيق لإكمال هذا المشروع القيم والمبارك.

معهد بحوث باقر العلوم عليه السلام

قسم الحديث

گروه حدیث پژوهشکده‌ی باقر العلوم (ع) پس از آنکه در مراجعات حدیثی خود با کمال تأسف جایگاه فرهنگ جامعی از سخنان چهارده معصوم (ع) را خالی دید، مصمم گردید تا مجموعه سخنان هریک از حجج معصوم (ع) را با مراجعه‌ی کامل و جامع به کتب و منابع حدیثی، در قالبی مناسب و با رعایت نظامی ویژه و سهولت مراجعه، استخراج و تنظیم نماید. از این مجموعه تا کنون: موسوعه‌ی کلمات الإمام الحسین، الإمام الحسن، الإمام الجواد، الإمام الهادی، الإمام العسکری (ع) در مجلدات متعدّد به چاپ رسیده است، و اینک موسوعه کلمات سیدتنا فاطمة الزهراء (ع) در دو جزء که جزء اوّل شامل احادیثی است که تاریخ صدور آنها از آن حضرت مشخص بوده است و بر طبق تاریخ زندگی آن حضرت، در هشت فصل از پیش از ولادت تا لحظه‌ی شهادت تنظیم گردیده است. و جزء دوم شامل احادیثی است که تاریخ صدور آنها معلوم نبوده و بر اساس موضوعاتی که از محتوای حدیث استخراج شده است در چهار بخش عقاید، اخلاق، احکام و ادعیه تنظیم گردیده است.

در پایان از تمامی برادرانی که در گردآوری، تنظیم، تدقیق با منابع و مصادر اولیه و ارجاعات تلاش مجدّانه نموده و رنج برده‌اند، تشکر و سپاس‌گذاری نموده و از خداوند متعال توفیق تکمیل این طرح مبارک و گرانسنگ را آرزو مندیم.

پژوهشکده‌ی باقر العلوم (ع)

گروه حدیث

مقدمة الطبعة الثانية

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وآله الطاهرين، لاسيما ابنته المظلومة المعصومة، الشهيدة الصديقة، والمعن علي أعدائهم أجمعين إلى يوم الدين.

أما بعد، فهذه مجموعة كاملة من كلمات مولاتنا الزهراء سيّدة نساء العالمين (عليها السلام)، أشبه الناس بأبيها في خلقه وسموّ ذاته بل لا يمتنع بجمع خصاله، وتميّزت على نساء العالمين بصفاتها الكريمة، فكانت مظهرًا فذاً لروحانيّة ربّها، رجعلها الله سبحانه وتعالى قدوة حسنة لجميع نساء العالم في عبادتها، وعفّتها، وصهارتها، وإحسانها، وبرّها إلى الفقراء والمحرومين.

أما بعد فهذه موسوعة كلمات الصديقة الطاهرة التي نشرت الطبعة الأولى منها في عام ألف وثلاثمائة وستة وثمانين، وفي المرحلة الأخيرة قام لجنة التحقيق بطبعها للمرحلة الثانية، وكان ذلك بعد مراجعة دقيقة للعثور على الأحاديث الموجودة التي تحقّق لنا الاطلاع على كثير منها في الكتب والمصادر، كما لم يتيسّر لإخواننا الاطلاع عليها في المرحلة الأولى، فإذا، قد قام جمع من الإخوة الأعزّاء والمحقّقين في معهد

مقدمه چاپ دوم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حمد و ستایش مخصوص خداست، درود و سپاس بر رسول خدا و خاندان پاکش، بویژه بر دختر ستمدیده‌ی بی گناه، شیما را ستگوش، و نفرین بر همه‌ی دشمنانشان تا روز جزا.

آنچه پیش رو دارید مجموعه‌ای است کامل از سخنان حضرت زهرا سرور همه زنان دو جهان که درود خدا بر او باد، او که شبیه‌ترین مردم در منش و شخصیت والا به پدر گرامی‌اش رسول خدا ﷺ بود، بلکه از همه‌ی جهات شبیه آن حضرت بود، تمایز و برتری او بر همه‌ی زنان در دنیا و آخرت به جهت اوصاف کربانه، او است، زهرا علیها السلام در حقیقت تصویر کاملی از روحانیت پدر است، از همین روی خداوند او را نمونه و الگوی خوبی برای زنان قرار داده است.

زهرا علیها السلام در عبادت و عفاف و پاکی و نیکوکاری و کمک به نیازمندان بهترین الگو برای تمام بانوان است.

و اما این کتاب یعنی «فرهنگ جامع سخنان حضرت فاطمه علیها السلام» در سال ۱۳۸۶ منتشر شد، و نسخه‌های آن نایاب گردید از همین روی مدیریت محترم پژوهشکده

باقر العلوم (ع) بمراجعة المصادر والكتب المختلفة بدقّة كاملة، فكانت نتيجة هذه المشاقّ الحصول على أحاديث من كلمات السيّدة الطاهرة (ع)، فأضفناها إلى الفصول المناسبة لها بعد أن حذفنا الأحاديث المتكرّرة، أو بدّلنا بعض الأحاديث التي كانت مختصرة - بالنسبة إلى ما في المصادر القديمة - أو ناقصة، فإذا بين هذه الطبعة (الثانية) والطبعة القديمة حصل اختلاف في المتن ورقم الأحاديث والصفحات، فنشكر الله على هذا التوفيق.

وفي ختام نتقدّم بوافر الشكر للدكتور حسين القشقائي مدير المعهد، وكلّ من الإخوة الأعزّاء الشّخ أحمد اسلام يناه، والشيخ كاظم طاهريّ الآشتيانيّ حيث كانا يساعدنا في مراجعتنا الدّيب، نسأل الله أن يوفّقنا بالتمسك بعلوم أهل البيت (ع) وأن يهدينا إلى الصراط الأقوم. وأن يبرّر لنا شفاعة الأئمّة في الدنيا والآخرة، آمين ربّ العالمين.

معهد بحوث باقر العلوم (ع)

قسم الحديث

باقر العلوم علیه السلام تصمیم به باز نشر آن گرفت و به گروه حدیث پیشنهاد باز تحقیق آن را داد، گروه محققین مراحل آماده سازی را با مراجعه‌ی دقیق به کتابها جهت دستیابی به احادیث باقی مانده را آغاز کرد که در نتیجه و پس از دستیابی به تعدادی از احادیث، آنها را در جایگاه مناسب قرار داد، لازم به یاد آوری است که تعدادی از احادیث چاپ پیشین به دلایلی حذف، و تعداد دیگری نیز به دلیل کامل بودن جایگزین شد. بنا بر این و با توجه به نکات یاد شده بین نسخه‌ی پیشین و نسخه‌ی کنونی تفاوت‌هایی در تعداد احادیث و صفحات آن دیده می‌شود.

در پایان سپاس‌های و این خویش را از جناب دکتر حسین قشقایی مدیر محترم پژوهشکده اعلام می‌دریم که از نو برادر بزرگوار آقایان حجج اسلام حاج شیخ احمد اسلام پناه و کاظم طاهری آشتیانی که در مراجعه به کتب و مصادر ما را یاری کرده‌اند تشکر می‌کنیم، و از خداوند متعال توفیق استفاده از علوم و دانش اهل بیت علیهم السلام و هدایت در مسیر حق و شفاعت امامان را در دنیا و آخرت درخواست می‌نماییم.

پژوهشکده باقر العلوم علیه السلام

کتاب ۵ حدیث